

O'QITUVCHINING TA'LIM JARAYONIDAGI MAHORATI

REJA:

1. Sinfda pedagogik hamkorlik o'rnatishning xususiyatlari.
2. O'quvchilarning bilim olish jarayoni samaradorligini oshirish.

Mavzuga oid tayanch iboralar va tushunchalar.

Pedagogik hamkorlik, bilim olish, samaradorlik, pedagogik faoliyat, madaniyat, didaktik prinsiplar, izchillik, tizimliylik, ta'lim vositalari, interfaol metodlar, noan'anaviy mashg'ulotlar, ijodiy yondashuv.

Mavzuga oid muammolar:

1. Sinfda pedagogik hamkorlik o'rnatishda «o'qituvchi –o'quvchi», «o'quvchi–o'quvchi», «o'qituvchi-ota-ona», «o'qituvchi-o'qituvchi», «o'quvchi-direktor» kabi munosabatlar mavjud. Bu munosabatlarni ahamiyatiga ko'ra joylashtirib chiqing. Nima sababdan bunday tartibni ma'qul ko'rdingiz?
2. O'quvchilar bilim olish jarayonining samaradorligini oshirish maqsadida qanday, usul, shakl va vositalardan foydalanishni ma'qullaysiz? Siz tanlagan yo'llar o'quvchiga mos kelmasa nima qilgan bo'lar edingiz? Bundan boshqa ham samarali yo'l bo'lishi mumkinmi?

1-savol bo'yicha darsning maqsadi:

Sinfda o'quvchi va o'qituvchi hamkorligining xususiyatlarini talabalarga tushuntiradi. Talabalarni o'quvchilar bilan hamkorlik qilishga o'gatish bilan birga pedagoglik kasbiga qiziqish uyg'otadi.

Identiv o'quv maqsadlari:

1. Sinfda pedagogik hamkorlik o'rnatishning xususiyatlarini tushuntiradi.
2. Sinfda pedagogik hamkorlikning mohiyatini asoslab beradi.
3. Zamonaviy dars va unga qo'yiladigan talablarni izohlaydi.

1-savol bayoni:

Dars jarayonida o'qituvchi oldida muhim vazifalar yotadi: o'quvchilarni darsga jalb qila olish, ularga o'zlari bajargan topshiriqlarning samarasini ko'rsata bilish, komillikka undash va rivojlantirish.

Pedagogik hamkorlik ana'naviy usullardan farq qilgan holda o'qituvchi va o'quvchi birgalikdagi mehnati orqali bilim olishga jalb etishni kuchaytiradi. Pedagogik hamkorlikning mohiyati shundan iboratki, u ijtimoiy hayot, tuzum o'zgarishi bilan yangilanib, takomillashib boradi. Pedagogik hamkorlik bilim olishda o'quvchilarni erkinligi va o'z ixtiyoriga ega bo'lish qoidasiga tayanadi. Pedagogik hamkorlik o'quvchilarni oldilariga qo'ygan maqsadlariga erishishga o'rgatadi. Ularni o'z ustida ishlash va o'zini-o'zi tahlil qilishlariga undaydi. Pedagogik hamkorlik jarayonida o'quvchi o'zini sinfning ajralmas bir qismi ekanini his qiladi. Mahoratli o'qituvchi har bir o'quvchi darsda o'z-o'ziga topshiriq bera olishiga, o'z bahosini o'zi belgilashiga erishadi.

Pedagogik hamkorlikning bir qancha shakllari mavjud: "o'qituvchi – o'quvchi", "o'quvchi–o'quvchi", "o'qituvchi-ota-ona", "o'qituvchi-o'qituvchi", "o'quvchi-direktor".

Ular har biri o'ziga xos xususiyatga ega bo'lib, chuqur ilmiy asosda tahlil etilgan holda amalga oshirilsa ta'lim jarayoni samaradorligi ortib boradi. Bu munosabatlar ichida «o'qituvchi –o'quvchi», «o'quvchi–o'quvchi» munosabatlari eng asosiylari bo'lib, bu hamkorlik ham bilim olishda, ham shaxs sifatida shakllanishida bola shaxsiga samarali ta'sir ko'rsatadi.

Nazorat savollari:

1. Dars jarayonida o'qituvchi erishishi lozim bo'lgan to'liq maqsadni ko'rsating.
2. Pedagogik hamkorlik vazifasi nimalardan iborat?
3. Sinfda pedagogik hamkorlik o'rnatishning xususiyatlarini tushuntiring.
4. O'qituvchi o'z darsini tashkil etishda qanday asosiy elementlarga e'tibor berishi kerakligini yozma ravishda izohlang.
5. O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi pedagogik hamkorlikni taqqoslang.
6. Pedagogik hamkorlikning mohiyatini asoslab bering.

2-savol bo'yicha darsning maqsadi:

O'quvchilarning bilim olish jarayoni samaradorligini oshirishni talabalarga tushuntiradi. Talabalarda o'quvchilar bilan ishlash malakasini tashkil etishga yordam beradi. Ularda pedagoglik kasbini egallashga qiziqishni kuchaytiradi.

Identiv o'quv maqsadlari:

1. O'quvchilarning bilim olish jarayoni samaradorligini oshirishning mohiyatini tushuntiradi.
2. O'quvchilarning bilim olish jarayoni samaradorligini oshirishda o'qituvchi va o'quvchi faoliyatini taqqoslaydi.
3. Bilim olish samaradorligini ta'minlovchi faoliyat turlarini tahlil qiladi.

2-savol bayoni:

Dars - o'quvchi va o'qituvchi nafaqat berilgan darsni mustahkamlashi, balki keyingi dars samaradorligini oshirishi va o'quvchining mustaqil fikrlashi uchun olib boriladi. Uyga vazifa berish va tekshirish juda muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki uy vazifasini bajargan o'quvchigina to'liq bayon qilingan darsni o'zlashtirgan bo'ladi. Dars o'zlashtirilgan daraja esa dars samaradorligi sifatini belgilaydi. O'qituvchi o'z oldiga qo'ygan maqsadiga erishish uchun darsda o'quvchilar bilan eng avvalo pedagogik hamkorlik o'rnatib bilish kerak. Buning uchun o'quvchilarda darsga bo'lgan qiziqishni uyg'otish lozim. Pedagogik mahoratga ega bo'lgan o'qituvchi dars o'tishdan oldin, darsga taalluqli bo'lgan qiziq ma'lumot berib o'quvchilarda darsga qiziqish hissini uyg'otadi. O'qituvchi o'quvchilarda sal charchoq sezsa ularni darsga qayta tayyorlash uchun o'ziga jalb qila olishi kerak.

Dars samaradorligi quyidagi didaktik kategoriyalar orqali tahlil kilinadi:

1. Darsning didaktik prinsiplarga va o'quv-tarbiyaviy jarayonga mosligi.
2. Darsning borishi va natijasi dastur, asosiy didaktik maqsad talabiga javob berishi.
3. Didaktik vazifalarning bajarilishi va o'quvchilarga bilim, ko'nikma va malaka berishda maqsadga erishilganligi.

4. Dars tartibi va uning ichki tizimida elementlarning ketma-ketligini aniqligi.
5. Darsda qo'llanilgan usullar va vositalarning didaktik vazifalarini hal etishda mos kelishligi va o'quvchining yuqori darajada bilim olishi, ta'lim-tarbiyaning birlikda berilishiga uyg'unligi.
6. Darsning umumiyliigi va har bir o'quvchi uchun taallukliligi , hayot bilan bog'liqligi.

Muhokama uchun savolar:.

1. Dars samaradorligi sifatini nima belgilaydi?
2. O'qituvchi darsda maqsadga erishish uchun eng avvalo nimaga e'tibor berish kerak?
3. O'quvchilar bilim olish jarayonining samaradorligini oshirishning mohiyatini tushuntiring.
4. O'quvchilarning bilim olish samaradorligini oshirishda didaktik kategoriyalarning rolini yozma ravishda izohlab bering.
5. Darsning didaktik kategoriyalarga mosligini bilish uchun dars tahlilining tuzilishini yozma ravishda asoslab bering.
6. A'anaviy va noan'anaviy darslarni taqqoslang, ularning bir-biriga moslik va farqli tomonlarini asoslab bering.

Mavzu bo'yicha echimini kutayotgan ilmiy muammolar:

1. Darsning samaradorligini oshirish yo'llarini ishlab chiqish.
2. Ta'lim jarayonida pedagogik texnologiyalarni qo'llash bo'yicha tavsiyalar yaratish.
3. Kafolatlangan natijaga erishishni aniqlash mezonlarini ishlab chiqish.

Mavzu bo'yicha asosiy xulosalar:

1. Pedagogik hamkorlik ana'naviy usullardan farq qilgan holda o'qituvchi va o'quvchi birgalikdagi mehnati orqali bilim olishga jalb etishni kuchaytiradi.

2. Pedagogik hamkorlikning bir qancha shakllari mavjud: “o‘qituvchi –o‘quvchi”, “o‘quvchi–o‘quvchi”, “o‘qituvchi-ota-ona”, “o‘qituvchi-o‘qituvchi”, “o‘quvchi-direktor”.

3. O‘qituvchi o‘z oldiga qo‘ygan maqsadiga erishish uchun darsda o‘quvchilar bilan eng avvalo pedagogik hamkorlik o‘rnata bilish kerak. Buning uchun o‘quvchilarda darsga bo‘lgan qiziqish hissini uyg‘otish lozim. Pedagogik mahoratga ega bo‘lgan o‘qituvchi dars o‘tishdan oldin, darsga taalluqli bo‘lgan qiziq ma’lumot berib o‘quvchilarda darsga qiziqish hissini kuchaytiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

Asosiy adabiyotlar:

1. «Barkamol avlod - O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori». T. 1997 . 43-48 betlar.
2. Ochil.S. Mustaqillik mafkurasi va tarbiya asoslari. T. 1994. 28-32 betlar.
3. Osnovo‘ pedagogicheskogo masterstva. Pod redaksiey I.A.Zyazyuna. M., 1989. 113-135 betlar.